

Φρειδερίκη (Βασίλισσα, Βασιλομήτωρ 1917-1981)

Η Φρειδερίκη του Αννόβερου, γεννήθηκε στις 18 Απριλίου 1917 και πέθανε στις 7 Φεβρουαρίου 1981, ήταν η σύζυγος του Βασιλιά Παύλου Α΄ της Ελλάδας.

Μεγάλωσε στη Γερμανία ως πριγκίπισσα του Αννοβέρου. Έζησε στην Ελλάδα ως πριγκίπισσα της Ελλάδος από το 1938 έως το 1941, οπότε έφυγε με τη βασιλική οικογένεια λόγω της Κατοχής της Ελλάδας από τους Γερμανούς και έμεινε στην Κρήτη, μετά στην Αίγυπτο και στη Νότια Αφρική. Επέστρεψε το 1946 στην Ελλάδα. Είχε το ρόλο της βασίλισσας από το 1948 μέχρι το 1964, στο πλευρό του Παύλου Α΄.

Από το 1964 έως το 1967 είχε το ρόλο της βασιλομήτορος. Μετά το 1967 έφυγε από την Ελλάδα λόγω της δικτατορίας μαζί με την βασιλική οικογένεια και έμεινε στην Ιταλία. Πέθανε στην Μαδρίτη στην Ισπανία το 1981 και ετάφη στην Ελλάδα, στο Βασιλικό Κοιμητήριο στο Τατόι.

Κύριο χαρακτηριστικό της ήταν ότι ως βασίλισσα και βασιλομήτωρ, από το 1948 έως το 1967, ήταν ιδιαίτερα ενεργή και είχε σημαντική επιρροή στα πολιτικά της Ελλάδας αν και κάτι τέτοιο δεν προβλεπόταν από το θεσμικό της ρόλο.

Πρώτα χρόνια

Γεννήθηκε στο Μπλάνκενμπουργκ της Γερμανίας στις 18 Απριλίου 1917 με τον τίτλο Πριγκίπισσα του Αννοβέρου, της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιρλανδίας, Δούκισσα του Μπρουνσβικ και Λούνενμπεργκ. Κατά το προτεσταντικό δόγμα έφερε τα ακόλουθα ονόματα Φρειδερίκη, Λουίζα, Θηρεσία, Βικτωρία, Μαργαρίτα, Σοφία, Όλγα, Καικιλία Ελισάβετ και Χριστίνα. Ήταν κόρη του Δούκα του Μπρουνσβικ, Ερνέστου - Αυγούστου και της Πριγκίπισσας Βικτώριας Λουίζας της Πρωσίας, της μοναδικής κόρης του Γερμανού Αυτοκράτορα Γουλιέλμου Β΄. Η Φρειδερίκη μέσω του παππού της Αυτοκράτορα Γουλιέλμου Β΄, είναι τρισέγγονη της Βασίλισσας Βικτωρίας του Ηνωμένου Βασιλείου. Εγγονός της είναι ο Διάδοχος του Ισπανικού Θρόνου δον Φελίππε, Πρίγκιπας της Αστούριας. Ανηψιός της είναι ο σημερινός Πρίγκιπας του Αννοβέρου Ερνέστος Αύγουστος Ε΄ (παντρεμένος με τη Πριγκίπισσα Καρολίνα του Μονακό).

(πορτρέτο – επίσκεψη στις ΗΠΑ με τον σύζυγο της το 1963)

Όταν την 9η Ιανουαρίου 1938 η Φρειδερίκη-Λουίζα-Τύρα-Βικτωρία-Μαργαρίτα-Σοφία-Κακιλία-Όλγα-Ισαβέλλα-Χριστίνα (κόρη του δούκα του Μπρούνσβικ, Ερνέστου-Αυγούστου του Ανόβερου και της Βικτωρίας-Λουίζας, θυγατέρας του Κάιζερ Γουλιέλμου Β΄) ανέβαινε νύφη τα σκαλιά του Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών, ουδείς ήταν σε θέση να προβλέψει τον πρωταγωνιστικό της ρόλο στις μετέπειτα πολιτικές εξελίξεις. Πολλώ δε μάλλον ούτε καν φανταζόταν ότι οι Έλληνες θα διχάζονταν ακόμα και με την κηδεία της.

Εκείνη την ημέρα νυμφεύτηκε τον αδελφό του βασιλέως Γεωργίου Β΄ Παύλο και απέκτησε τον τίτλο της «πριγκιπίσσης διαδόχου», την 1η

Απριλίου 1947 εκείνο της βασιλίσσης και στις 6 Μαρτίου 1964 (όταν απεβίωσε ο σύζυγός της και ανήλθε στο θρόνο ο γιος της Κωνσταντίνος Β΄) αυτόν της «βασιλίσσης μητρός». Η Φρειδερίκη (αυτό τελικά επικράτησε από τα δέκα συνολικά ονόματά της) ήταν το μοναδικό θήλυ της δυναστείας που βασίλευσε στην Ελλάδα (με διαλείμματα) από τις 6 Ιουνίου 1863 μέχρι τις 13 Δεκεμβρίου 1967 που είχε τη μεγαλύτερη ανάμειξη στα δρώμενα του τόπου. Ακόμη κι εκείνη η βασίλισσα Όλγα (που άσκησε και τυπικά καθήκοντα αντιβασίλισσας), γιαγιά του συζύγου της που είχε εντονότατη δράση -κυρίως σε κοινωνικό επίπεδο- υπολείπονταν έτη φωτός από τη δική της γενικότερη κινητικότητα.

Κι αν τα τρία πρώτα χρόνια της ζωής της στον τόπο μας θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν μάλλον... αναγνωριστικά, δεν θα μπορούσε να υποστηριχτεί το ίδιο από την κρίσιμη ημερομηνία 27 Σεπτεμβρίου 1946 όταν ο (άνευ συζύγου τότε) Γεώργιος Β΄ επιστρέφει επίσημα στη χώρα και στα Ανάκτορα (μετά τον πόλεμο και κατόπιν δημοψηφίσματος) όχι μόνος αλλά συνοδευόμενος -παραδόξως- από τον αδελφό του και την «πριγκιπίσση διαδόχου». Το κάδρο του στέμματος είχε πλέον τρία πρόσωπα

στην κορυφή του κι όχι ένα ή δύο, όπως συνηθιζόταν μέχρι τότε. Ο σύζυγός της, απ' όσους τον ζούσαν από κοντά, χαρακτηριζόταν από τους πλέον «συζητησίμους» του στέμματος, περισσότερο διπλωμάτης παρά μονάρχης. Έτσι, όταν έξι μήνες μετά με το θάνατο του αδελφού του, ανέβηκε εκείνος στο θρόνο, η πληθωρική προσωπικότητα της Φρειδερίκης άρχισε να ξεδιπλώνεται σε όλη της την έκταση.

Τόλμησε μέχρι, νεαρή (και ίσως γοητευτική) βασίλισσα τότε, να επισκεφθεί έναν ονομαστό τόπο εξορίας, τη Μακρόνησο, έχοντας εκατοντάδες άνδρες -που ζούσαν μακριά από γυναίκες- γύρω της. Τότε, λέγεται, σε μια προσπάθεια επευφημίας από τη μια και αποδοκιμασίας από την άλλη, στρατεύσιμοι και εξόριστοι του «κολαστηρίου» προχώρησαν σε άσεμνες χειρονομίες εναντίον της, όταν τη σήκωναν στα χέρια κατά την άφιξή της στο νησί.

Πλέον είχε γίνει και τυπικά η «πρώτη κυρία» της χώρας αλλά δεν προσέδιδε στα καθήκοντά της καθαρά κοσμικό χαρακτήρα, όπως οι περισσότερες «συναδέλφισσές της», σε όλα τα πλάτη και τα μήκη της γης. Ταξίδευε συχνά στο εξωτερικό, ακόμα και χωρίς τη συνοδεία του συζύγου της, είχε τετ α τετ συναντήσεις με μεγάλους ηγέτες με τους οποίους δεν περιοριζόταν στα τυπικά. Οι συζητήσεις που είχε μαζί τους ξέφευγαν, με δική της πρωτοβουλία, από την ατζέντα και επεκτείνονταν όχι μόνο στην ενδελεχή ανάλυση της παγκόσμιας σκακιέρας, αλλά και στη σύναψη πολιτικών συμφωνιών που αφορούσαν το ρόλο της Ελλάδας.

Η πλειοψηφία των γραφίδων της εποχής συγκλίνει στο γεγονός ότι στις 5 Οκτωβρίου 1955, επομένη του θανάτου του πρωθυπουργού Αλέξανδρου Παπάγου, εκείνη έπεισε τον βασιλέα σύζυγό της να δώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σ' έναν μεσαίας κλάσης υπουργό του στρατάρχη, στον Κωνσταντίνο Καραμανλή (των Δημοσίων Έργων), παραμερίζοντας εξόφθαλμα τους δύο αντιπροέδρους της κυβέρνησής του, τον Στέφανο Στεφανόπουλο και τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο. Ο νέος πρωθυπουργός (κατά δέκα χρόνια μεγαλύτερός της, εκείνη είχε γεννηθεί στις 18 Απριλίου 1917) ήταν ο πολιτικά εκλεκτός της για μια οκταετία. Ήταν όμως και η αιτία της υποβολής της παραίτησής του στις 17 Ιουνίου 1963. Ο Κων. Καραμανλής διαφώνουσε με την επίσκεψη του βασιλικού ζεύγους στο Λονδίνο, προβάλλοντας και το ενδεχόμενο επεισοδίων, αντίστοιχα με εκείνα που είχαν προηγηθεί λίγους μήνες νωρίτερα.

(Με τον Χάραλντ της Νορβηγίας και την κόρη της Πριγκίπισσα Ειρήνη, δίπλα στη κηδεία του Παύλου στην Αθήνα το 1964)

Τότε, είχε καταγραφεί προπηλακισμός της Φρειδερίκης στη βρετανική πρωτεύουσα από τη σύζυγο του φυλακισμένου στελέχους του ΚΚΕ (και

μετέπειτα βουλευτή και μέλους του Πολιτικού Γραφείου του κόμματος)
Αντώνη Αμπατιέλου, Μπέτυ.

Στη συνέχεια, δεν έχασε την ευκαιρία να έλθει σε ανοικτή ρήξη και με τον νεοεκλεγέντα πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, στον οποίο είχε αποστείλει μια πολύ σκληρού περιεχομένου επιστολή, με αφορμή το θέμα της συνταξιοδότησής της (χορηγία στη βασίλισσα-μητέρα). Επειδή η τότε κυβέρνηση δεν ικανοποίησε το αίτημά της ως προς το χρηματικό εύρος, εκείνη το απέκλεισε.

Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι την περίοδο που ακολούθησε τα «Ιουλιανά» του '65, βρέθηκε κι εκείνη (όχι μόνο ο γιος της) στο στόχαστρο των οπαδών της Ενώσεως Κέντρου και της ΕΔΑ με το σύνθημα «πάρ' τη μάνα σου και μπρος, δεν σε θέλει ο λαός».

(πορτρέτο της Φρειδερίκης, δίπλα στα βαφτίσια του Παύλου λίγες μέρες
αφού ανέλαβε το καθεστώς των Συνταγματάρχων το 1967)

Κι αυτό το σύνθημα πήρε «σάρκα και οστά» δυόμισι σχεδόν χρόνια
αργότερα, όταν σύσσωμη η βασιλική οικογένεια εγκατέλειψε τη χώρα, μετά
το αποτυχημένο αντικίνημα του Κωνσταντίνου κατά του καθεστώτος της
21ης Απριλίου.

Όταν δε αναχωρούσαν από το αεροδρόμιο της Καβάλας για τη Ρώμη
εξελίχθηκε ένα βαθιά ανθρώπινο στιγμιότυπο: με δάκρυα στα μάτια την
αποχαιρετούσε μια στενή της συνεργάτης, η εκπαιδευτικός Μαρία
Μιχαλοπούλου, την οποία η ίδια είχε αξιοποιήσει στη Βασιλική Πρόνοια.
Το ίδιο συγκινημένη η βασιλομήτωρ τής είπε: «Νομίζω ότι δεν θα
ξανασυναντηθούμε...». Έτσι κι έγινε, τουλάχιστον σε ελληνικό έδαφος. Η
Φρειδερίκη δεν επέστρεψε στην Ελλάδα παρά μόνο νεκρή...

Και η κηδεία της δημιούργησε μείζον πολιτικό ζήτημα για την εποχή.
Εξεμέτρησε το ζην στα βασιλικά ανάκτορα της Μαδρίτης στις 7
Φεβρουαρίου 1981, φιλοξενούμενη της κόρης της βασίλισσας Σοφίας. Αιτία
θανάτου: Καρδιακό επεισόδιο.

(Η Φρειδερίκη στις Ινδίες το 1979, δίπλα μαζί με τον Κων/νο στα βαπτισία του Παύλου, τέσσερις μήνες πρωτού εγκαταλείψουν την Ελλάδα το 1967 ενώ έχει αναλάβει η Χούντα)

Την επομένη το πρωί ο Κωνσταντίνους τηλεφώνησε στον πρωθυπουργό Γεώργιο Ράλλη και του είπε ότι η επιθυμία της οικογένειας είναι να ψαλεί στο Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών η νεκρώσιμος ακολουθία και η ταφή να γίνει στα Ανάκτορα του Τατοΐου. Αμέσως μετά ο πρωθυπουργός προχώρησε σε δύο κινήσεις. Από τη μια ενημέρωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κωνστ. Καραμανλή, ο οποίος του είπε «να μη γίνει η κηδεία στην Ελλάδα γιατί θα προκληθούν επεισόδια» και ακολούθως συγκάλεσε την Κυβερνητική Επιτροπή.

Στη συνεδρίαση επέλεξε μια μέση οδό (νεκρώσιμος ακολουθία και ταφή στο Τατόι), κάτι που τόσο ο τώης βασιλεύς όσο και το κυβερνητικό όργανο αποδέχτηκαν τελικά. Αποφάσισε, δε, η κυβέρνηση να έχει μόνο τυπική-θεσμική εκπροσώπηση. Ο υπουργός Εξωτερικών Κωνσταντίνος να υποδεχόταν τους ξένους επίσημους και τη σορό, ο υπουργός Προεδρίας Κωστής Στεφανόπουλος να παρίστατο στην εξόδιο ακολουθία και ο ίδιος να υποδεχόταν και να κατευόδωνε τον Δον Χουάν Κάρλος επειδή πέραν από γαμπρός της εκλιπούσης ήταν και αρχηγός κράτους. Αυτό κι έγινε τελικά, κάτω όμως από ένα συνεχή πόλεμο δηλώσεων:

(άποψη από την κηδεία της Φρειδερίκης στο Τατόι)

Του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και προέδρου του ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου: «Είναι καιρός να εννοήσει ο κ. Ράλλης ότι η απόφαση

της κυβέρνησής του να επιτρέψει την ταφή της Φρειδερίκης στην Ελλάδα αποτελεί πρόκληση για τη συντριπτική πλειοψηφία του λαού».

(η παραλαβή της σορού της Φρειδερίκης στην Ελλάδα – δίπλα σε φωτογραφία του 1980 λίγους μήνες πριν τον θάνατο της)

Του πρωθυπουργού: «Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να ταφεί στον οικογενειακό του τάφο και δεν βλέπω γιατί σ' αυτή την περίπτωση δεν θα ισχύσει ο ίδιος κανόνας».

Του τέως βασιλέως: «Οι περιορισμοί που επεβλήθησαν εις την απλή τελετή της κηδείας της μητέρας μου προσδίδουν πικρία εις την οδύνη».

Την ημέρα της κηδείας προσήλθαν στο Τατόι περί τα 4.000 άτομα.

Ανάμεσά τους και τρεις βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας: οι Αλέξανδρος Παπαδόγγονας, Γεώργιος Τζιτζικώστας και Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, οι οποίοι αγνόησαν τη σχετική κομματική απαγόρευση.

(πάνω: με τον σύζυγο της Βασιλέα Παύλο λίγες μέρες πριν εκείνος πεθάνει: δίπλα με τους γονείς της στην Γερμανία το 1932, κάτω: με τον γιό της Κων/νο στη κηδεία του Παύλου τον Μάρτιο του 1964 στην Αθήνα.)